

Культура
українців в
кінці 19
СТОЛІТТЯ

Федорів Мілана

XIX століття — період високого розвитку української культури, яку творили широкі народні маси і патріотично налаштована українська інтелігенція. Однак православна церква України, перейшовши під владу Петербурга, уже не відігравала значної ролі в розвитку української культури. Перехід до Російської імперії монастирських і церковних земель у 1736 р. був ударом по українській церкві, підірвав її матеріальні можливості. Особливо боляче це відбилося на становищі Києво-Могилянської академії, яка утримувалася за рахунок виділених їй земель.

Церковна верхівка, її вплив на духовне життя народу значною мірою залежали від митрополита. Враховуючи це, царизм вів таку лінію, яка перешкоджала українцям обіймати цю посаду. З кінця XVIII до початку XX ст. Київську митрополичу кафедру очолювали переважно росіяни, які зовсім не цікавилися життям цього краю.

Одночасно, починаючи з кінця XVIII ст., російський уряді Петербурзьке православне керівництво значні зусилля спрямовують на навернення уніатів Правобережної України в православну віру. На землях, що відійшли за поділами Польщі до Російської імперії, створювалися російські православні школи, як духовні, так і державні, пізніше приватні, де навчання велося російською мовою за російськими підручниками.

ОДЯГ

Різноманітний і барвистий був народний КОСТЮМ. Жіночий одяг складався з вишитої сорочки

Чоловічий костюм складався з сорочки заправленої в широкі або вузькі ШТАНИ, безрукавки та ПОЯСИ.

КУХНЯ

Їжа сильно розрізнялася в різних верств населення. Основу харчування становили рослинна та борошняна їжа (борщ, галушки, різноманітні юшки), каші (особливо пшоняні та гречана); вареники, пампушки з часником, лемишка, локшина, кисіль та ін. Значне місце в їжі займала риба, у тому числі солона. М'ясна їжа селянству була доступна лише на свята.

Музика

- В українському музичному фольклорі найпоширенішими є пісні (календарно-обрядові, псалми, родинно-обрядові, соціально-побутові, історичні, чумацькі, жартівливі, коломийки, дитячі), а також думи (епічні речитативи в супроводі кобзи або бандури), які співали незрячі кобзарі й лірники.
- Календарно-обрядові пісні — це колядки та щедрівки, веснянки, троїцькі, петрівчані, купальські. Родинно-обрядові — весільні, голосіння.
- Серед інструментальних ансамблів найпоширеніший — троїсті музики, які грали на весіллях, ярмарках, танцях. Це скрипка, басоля і бубен або ж скрипка, цимбали і бубен.

література

- . Наприкінці XIX ст., з одного боку, завершується столітній період розвитку нової української літератури, а з іншого — з'являються нові її якісні риси, що набувають розвитку пізніше — у XX ст. Таким чином, доба XIX ст. являє собою цілісний комплекс традицій і новаторства в літературному процесі, об'єднаний, єдністю ідейно-естетичних закономірностей.

Мова

- Одна з перших назв «русь», пізніше «руси» (множ.) / «русин» (од.) фіксується ще в «Повісті врем'яних літ» та у договорах князя Олега з Візантією 911–912 років, і тісно пов'язується з норманами та династією Рюриковичів.^{[22][23]} Використовується, як самоназва українського народу з 13 ст. до початку 20 ст. (з 18 по 20 ст. одночасно з назвою «українці»).
- З XIV ст. в письмових джерелах з'являються назви Мала Русь та Велика Русь, ймовірно запроваджені Константинопольським патріархатом, за аналогією з термінами «Мала Греція» та «Велика Греція». Під «Малою Руссю» розуміли митрополію — південну Русь (сучасну Україну), контрольовану Великим князівством Литовським, а під «Великою Руссю» — північні руські землі, що були під владою Золотої Орди. З XVII ст в титулах царів зустрічається фраза «Царь Великой, Малой и Белой Руси». Форма «Мала Русь» (або Малоросія) була прийнята у державному діловодстві Російської Імперії аж до XX ст. В побутовій мові вживалась нечасто, але під такою назвою Україна була відома в українській, російській, подекуди в іншомовній науковій літературі 19-20 ст.